

คำนำ

หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรการพัฒนาคูณลักษณะและทักษะของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส เป็นส่วนหนึ่งของผลการวิจัยเรื่อง ระบบการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อพัฒนาคูณลักษณะและทักษะแก่แรงงานภาคการเกษตร : ศึกษากรณีจังหวัดน่านซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อหนึ่งเพื่อจัดทำคู่มือพัฒนาคูณลักษณะและทักษะของแรงงานภาคการเกษตรในจังหวัดน่าน ผลการวิจัยในส่วนนี้ประกอบด้วยหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่มคือ กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กลุ่มนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กลุ่มนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มสื่อมวลชน

หลักสูตรนี้พัฒนาขึ้นโดยใช้แนวการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเวลาประมาณ 12 เดือน และใช้เทคนิคการเรียนรู้ แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลายรูปแบบได้แก่ การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การพัฒนาทักษะเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการ I CAN DO การพัฒนาเจตคติ การใช้กิจกรรมเสริมสร้างค่านิยม

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่สนับสนุนงบประมาณในการวิจัย ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านและรองผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน ข้าราชการและผู้ร่วมวิจัยในจังหวัดน่านทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และสนับสนุนแก่คณะผู้วิจัยทุกด้าน และหวังอย่างยิ่งว่าผลงานวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนาเยาวชน และผู้มีอาชีพทางการเกษตรให้สามารถนำชุมชนไปสู่ความสำเร็จต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

และหัวหน้าโครงการแบบท

สารบัญ

หน้า

หลักสูตรและคู่มือดำเนินการใช้หลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะ และ	
ทักษะของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส	1
หลักการและเหตุผล	1
หลักการสำคัญของหลักสูตร	3
กลุ่มเป้าหมาย	3
ขอบข่ายเนื้อหา	3
โครงสร้างหลักสูตรโดยสังเขป	4
แนวคิดหลักของหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ	6
- แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	6
- แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามแนว	
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	10
- แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	10
- แนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ	11
แนวทางการเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	12
แนวทางการสอนให้เกิดการคิดสร้างสรรค์	12
แนวทางการฝึกทักษะการสื่อสาร	13
แนวทางการฝึกการเรียนรู้แบบร่วมมือ	14
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม 6 ขั้นตอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะและ	
ทักษะ (I CAN DO)	14
การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ	18
ขั้นเตรียมการของโรงเรียนในการทำหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียน	
เพื่อการเป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพในอนาคต	18
แนวทางการจัดกิจกรรมการทำหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียน	19
กิจกรรมที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	
ของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา	19
กิจกรรมที่ 2 การกำหนดคุณลักษณะที่ควรเสริมสร้างให้กับนักเรียน	21
กิจกรรมที่ 3 การเพิ่มพูนความรู้เรื่องแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาและคุณลักษณะและ	
ทักษะให้กับนักเรียน	22
กิจกรรมที่ 4 การสร้างแผนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียน	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
โครงสร้างหลักสูตรของการเรียนรู้เรื่องพืช	24
แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชาเกษตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	27
แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา กพอ. วิชาประดิษฐ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	31
แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา กพอ. (งานบ้าน) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	35
แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา สปข. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	39
แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา ศิลป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	41
แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	43
แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	47
แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทุกสาระการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 เรื่องพืช	50
แผนการสอนแบบบูรณาการทุกสาระการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	63
กิจกรรมที่ 5 การพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียน	75
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก. ใบงานเครื่องมือที่ใช้เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินการเรียน การสอนในปีการศึกษา 2544.....	79
ภาคผนวก ข. เครื่องมือวัดคุณลักษณะและทักษะของนักเรียนฉบับให้นักเรียน เป็นผู้ตอบ.....	94
ภาคผนวก ค. แบบประเมินทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียนและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียนแต่ละกิจกรรมโดยครูเป็นผู้ประเมิน และแบบวัด เจตคติต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะให้นักเรียน.....	101
ภาคผนวก ง. รายชื่อคณาจารย์ที่ร่วมจัดทำหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรการพัฒนา คุณลักษณะและทักษะของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส.....	118

หลักสูตรและคู่มือดำเนินการใช้หลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส

หลักการและเหตุผล

จากการศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรจังหวัดน่านที่มีคุณภาพในภาคสนาม พบว่าแนวคิดในการพัฒนาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นจุดเด่นของจังหวัดน่าน ทำให้ชุมชนในจังหวัดน่านได้ชื่อว่ามีชุมชนที่เข้มแข็งจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชนที่เข้มแข็งเข้ามาช่วยสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มและมีการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เป็นการสนับสนุนให้ชุมชนมองปัญหาเอง สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมของชาวน่าน ซึ่งพบว่าเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จมักจะเริ่มต้นและดำเนินงานต่อไปด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน อันเป็นกระบวนการที่สมควรนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน

แต่เนื่องจากเกษตรกรส่วนมากยังเห็นว่างานเกษตรเป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอนนี้ ต้องทำงานหนักและมีชีวิตที่ยากจน ต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ จึงไม่สนับสนุนให้บุตรหลานมีอาชีพนี้ ในขณะที่เดียวกันก็มีความต้องการให้ลูกคนใดคนหนึ่งสืบทอดงานเกษตรกรรมต่อไป นับว่าเป็นเจตคติที่เป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมในอนาคตอย่างมาก แนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่ออาชีพเกษตรกรรมของชาวน่านอย่างมาก จึงควรมีการร่วมมือกันพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร และพัฒนาระบบ กลไกและกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ และทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนประถมศึกษาให้พร้อมที่จะเป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพ

จากการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระบบการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะแก่แรงงานภาคการเกษตรของชาวน่าน พบว่าเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพล้วนมีความรักในงานหรือ “ฉันทะ” ซึ่งเป็นรากฐานของความสนใจใฝ่รู้และความสำเร็จในการทำงานที่มักจะเชื่อมโยงกับความมุ่งมั่นพากเพียรในการนำไปสู่ความสำเร็จ และการปรับปรุงและพัฒนางานด้วยความสนใจและเอาใจใส่ ย่อมนำไปสู่ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คุณลักษณะด้านจิตเจตดังกล่าวนับว่ามีอิทธิพลสำคัญต่อความสำเร็จในอาชีพเกษตรกรรม รวมทั้งต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ เช่น ทักษะส่วนตัว ทักษะในการอยู่ร่วมกันและทักษะกระบวนการทำงาน ตลอดจนทักษะทางอาชีพ ซึ่งรวมถึงทักษะการจัดการด้านธุรกิจด้วย

คุณลักษณะและทักษะดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจ ซึ่งสามารถเสริมสร้างได้ดีด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในกระบวนการเรียนการสอนดังนั้นสามารถพัฒนาคุณลักษณะ

และทักษะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้โดยให้โอกาสผู้เรียนได้ริเริ่มอย่างอิสระด้วยตนเองตามลำพังและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนร่วมกัน การเรียนรู้ดังกล่าวไม่ได้จำกัดเฉพาะงานด้านเกษตรกรรมเท่านั้น ยังสัมพันธ์กับกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพด้านอื่น และควรได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูก การประมง และการเลี้ยงสัตว์ และการนำความรู้ด้านคณิตศาสตร์มาใช้ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการ การค้าขายและธุรกิจ เป็นต้น และจากการศึกษาชุมชนต่าง ๆ พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความเหมาะสมกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของชาวนาน และได้ผลอย่างเด่นชัด เช่น การอนุรักษ์พันธุ์ปลาและนก การอนุรักษ์ต้นน้ำ กระบวนการดังกล่าวสามารถช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาได้เป็นอย่างดี เช่น การจัดการเรียนให้เด็กเป็นศูนย์กลาง โดยเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (self-directed learning) ครูจะใช้วิจารณญาณในการกำหนดว่านักเรียนควรมีบทบาทในการนำตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระและกิจกรรม โดยใช้กระบวนการวางแผนร่วมกัน ไปวางแผนส่วนตนและปฏิบัติตามแผน รวมทั้งทบทวนแผนหรือประเมิน มีการประชุมร่วมกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นระบบพื้นฐานที่สำคัญระบบหนึ่งซึ่งจะช่วยพัฒนาคุณลักษณะและทักษะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยมีครูเป็นแบบอย่างและจัดการให้เด็กเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์, 2539) แต่สภาพการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนปัจจุบันยังมุ่งให้เด็กเรียนแต่วิชาการการเรียนการสอนไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิดวิเคราะห์และการแสวงหาความรู้ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2543) ระบบการศึกษาปัจจุบันไม่สอดคล้องกับชีวิตและสังคม การศึกษาไทยทำลายศักยภาพทางสมองของผู้เรียนด้านการเรียนการสอนที่ “เน้นการท่องจำ” และการยึดครูเป็นศูนย์กลาง โรงเรียนเป็นผู้จัดการศึกษาโดยประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง, 2543) จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทำให้ประเทศไทยได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และกำหนดเป็นพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 โดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2542 ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด และผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดมีลักษณะสำคัญ 5 ประการคือ 1) มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียน 2) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุดได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้คิดเอง ได้ทำเอง และได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และ 5) ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน (นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช, 2544 : 4) ดังนั้นครูผู้สอนจึงเป็นผู้มีบทบาท

บาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะให้พร้อมที่จะเป็นกำลังของประเทศ

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงได้มีการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างคณะผู้วิจัย คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน เพื่อพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านไผ่สถาน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่านซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนบ้านทรายทอง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยใช้เนื้อหาหลักสูตรเดิมคือวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ กลุ่มสาระเกษตรเป็นหลัก และจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกสาระการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะเข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการเตรียมให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพในอนาคต

หลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสที่สร้างขึ้นนี้ครูอาจารย์ผู้สอนสามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนได้โดยสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อเรื่องที่จะสอนได้ตามความเหมาะสมและตามความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

หลักการสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรนี้เน้นการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะเพื่อการเตรียมให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพในอนาคต เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกสาระการเรียนรู้ โดยใช้เนื้อหาหลักสูตรเดิมที่มีวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ กลุ่มสาระเกษตรเป็นหลัก การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียนต้องเป็นไปตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมและการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ วิทยากร ด้านการเกษตร ครู อาจารย์ผู้สอนระดับประถมศึกษา และนักเรียน

ขอบข่ายเนื้อหา

หลักสูตรนี้ใช้เวลาการดำเนินการ 1 ภาคเรียน ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญคือ

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วย

- 1.1 สภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชนในการประกอบอาชีพทางการเกษตร
- 1.2 ความต้องการของนักเรียนในการประกอบอาชีพเกษตร
- 1.3 การวิเคราะห์ปัญหาพื้นฐาน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยเน้นรายวิชาเกษตรเป็นแกน
- 1.4 การศึกษาศักยภาพของโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอน
2. การกำหนดคุณลักษณะและทักษะที่ควรพัฒนา
3. การเพิ่มพูนความรู้เรื่องการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ
4. การสร้างแผนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียน
5. การพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียนตามแผนการสอน

โครงสร้างหลักสูตรโดยสังเขป

เนื้อหา	กิจกรรม	ระยะเวลา
1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา	1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องทุกคน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง ศิษยานุศิษย์ และครูผู้สอนทุกคน เพื่อให้ได้ผลการประชุมตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ 2) การสำรวจเจตคติต่อการทำอาชีพเกษตรของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม	6 ชั่วโมง
2. การกำหนดคุณลักษณะและทักษะที่ควรพัฒนา	จัดประชุมปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง ศิษยานุศิษย์ และครูผู้สอนทุกคนเพื่อกำหนดคุณลักษณะและทักษะที่ควรส่งเสริม ผสมผสานกับความรู้ที่ได้จากงานวิจัยเรื่องระบบ กลไก และกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของแรงงานภาคการเกษตร	6 ชั่วโมง

เนื้อหา	กิจกรรม	ระยะเวลา
3. การเพิ่มพูนความรู้เรื่องแนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เชิญวิทยากรบรรยายเรื่อง <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การวิจัยแบบมีส่วนร่วม 1.2 การพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของเกษตรกรตามแนวปฏิรูปการศึกษา 2. การสำรวจความคิดเห็นของครูที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียน 3. จัดประชุมปฏิบัติการเรื่องเทคนิคการสอนและพัฒนาคุณลักษณะและทักษะด้านการเกษตร 4. การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ โดยจัดให้มีวิทยากรบรรยายเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วม จัดเสวนาเรื่อง การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้ด้วยตนเอง 	18 ชั่วโมง
4. การสร้างแผนการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดประชุมปฏิบัติการระหว่างครูผู้สอนเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ 2. ครูผู้สอนรายวิชาประชุมวางแผนการดำเนินการเรียนการสอนร่วมกัน การดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ P-D-C-A 3. คณะครูร่วมกันสร้างแผนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะทักษะ 	20 ชั่วโมง

เนื้อหา	กิจกรรม	ระยะเวลา
5. การพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียน	การสอนตามแผนการสอนที่สร้างขึ้น และการศึกษาผลการใช้หลักสูตรโดยการสัมภาษณ์ และการสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ครูผู้สอนทุกคน ศิษยานุศิษย์ ผู้ปกครอง และนักเรียน เกี่ยวกับความคิดเห็นและความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร	12 สัปดาห์ และมีการติดตามผลเป็นระยะๆ เพื่อการปรับแผนการดำเนินงานโดยใช้เวลาในการประชุมติดตามผล ครั้งละ 3 ชั่วโมง

แนวคิดหลักของหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ

การพัฒนาคุณลักษณะและทักษะเพื่อการเตรียมให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพในอนาคต เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกสาระการเรียนรู้ ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรนี้สำหรับนักเรียนจึงนำแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะและทักษะที่ต้องการพัฒนาให้เกิดกับเด็กโดยใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR/ participatory action research) เป็นการพัฒนาการทำงานของตนเองโดยริเริ่มจากสิ่งที่ตนต้องการทำให้ดีขึ้น หรือมีความสนใจ เช่น การเรียนรู้วิธีการหรือกระบวนการใหม่ การปรับปรุงตนเอง เพื่อพัฒนางานโดยการริเริ่มอย่างอิสระ (active learning) และการมีส่วนร่วม (active participation) โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานในการพิจารณาเพื่อช่วยให้การวางแผนและขั้นตอนการต่างๆ ดำเนินงานเป็นไปอย่างรอบคอบและได้รับผลดียิ่งขึ้น นับว่าเป็นการทำงานอย่างมีระบบที่ทำให้แต่ละคนสามารถนำกระบวนการแก้ปัญหามาดำเนินการปรับแผนหรือประยุกต์อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถประสบความสำเร็จในการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนี้มีความคล้ายคลึงกับการวิจัยวิชาการ (academic research) แต่มีความเข้มข้นน้อยกว่าและมีขั้นตอนดำเนินงานแตกต่างกัน คือ มีลักษณะไม่เป็นทางการ มีการดำเนินการตามวงจรเดมมิง (Deming) P-D-C-A (Plan-Do-Check-Act) แต่ละขั้นตอนมีความยืดหยุ่น ใช้วิธีการอัตรัยและไม่เน้นการสรุปผลอ้างอิง (generalization) (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. 2545 : 18; อ้างอิงจาก Bassey, 1986; Rutkowaski, 1996; MacIsaac, 1996; Foshay and สุวิมล ว่องวานิช. 2543) การวิจัยแบบมีส่วนร่วมนี้ ถ้าเน้นการพินิจพิจารณาทุกขั้นตอนร่วมกัน เรียกว่า "การวิจัยแบบร่วมกันพิจารณา" (emancipatory action research) เป็นการจัดการและพัฒนางานโดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในหน่วยงาน (collaborative) เพื่อวิเคราะห์หิวาจรณ์ปัญหาร่วมกัน และช่วยพิจารณาแผนซึ่งแต่ละคนได้วางไว้ เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาร่วมกันโดยการแก้ปัญหาร่วมกันเป็นทีม หลังจากดำเนินการ สังเกตและประเมินด้วยตนเองแล้ว จะมาร่วมกันพิจารณาเพื่อสะท้อนผลของการแก้ปัญหารหรือปรับปรุงงานด้วยวงจรหรือกระบวนการที่สลับกันระหว่างการปฏิบัติการและการสะท้อนและไต่ตรองข้อมูล แล้วขัดเกลาทั้งวิธีการ ข้อมูลและการตีความ ด้วยกระบวนการดังกล่าวสามารถที่จะนำไปแก้ปัญหที่ซับซ้อนในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างดี การทำงานเป็นทีมดังกล่าวทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยที่ทุกคนมีความทัดเทียมกันในการแสดงความคิดเห็นและสื่อความหมาย (Zuber - Skerret, 1995 : 3-5)

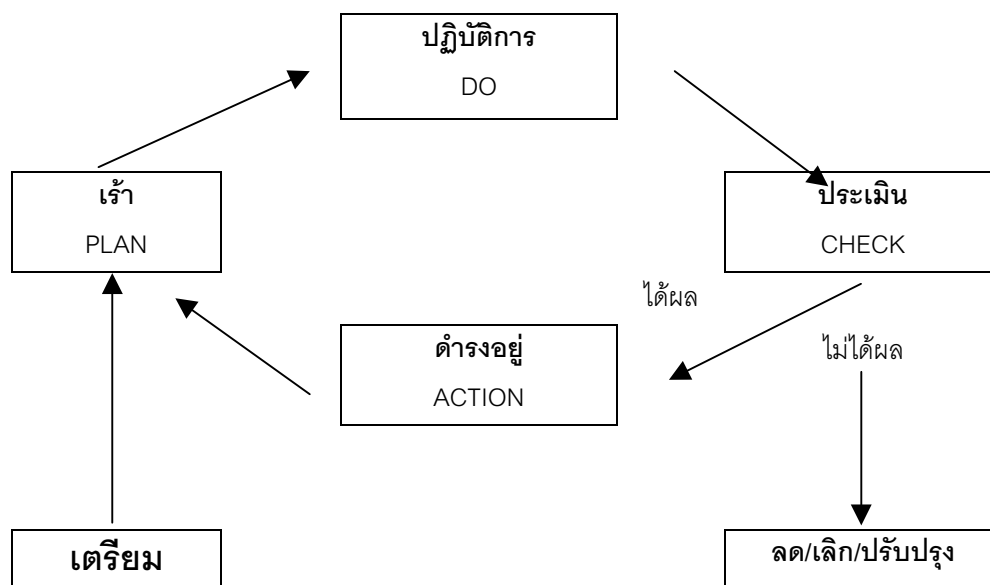
การมีส่วนร่วมภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตรและให้การยอมรับความคิดเห็นจะช่วยให้แต่ละบุคคลมีโอกาสแสดงออก ได้ร่วมกันคิดและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจปฏิบัติหรือพัฒนางานด้วยความมั่นใจมากขึ้น นับว่าเป็นการช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง จึงเป็นการเพิ่มพลังทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเป็นอย่างดี ดังความเห็นของฮาเคนเนลที่กล่าวว่า บรรยากาศของการยอมรับมีผลต่อการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดทิศทางของตนเอง และนำตนเองไปสู่ความสำเร็จของตนเองและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Harknell, 2002)

ชุมชนที่เข้มแข็งทั้งหลายในประเทศไทยมีการรวมตัวและรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่มีการระดมสมองในเรื่องต่างๆ แล้วนำมาพิจารณาทั้งด้านบวกและด้านลบตามความเป็นจริง เพื่อให้รู้เท่าทันในสถานการณ์ต่างๆ มากขึ้น กิจกรรมเหล่านี้ล้วนนำไปสู่การรวมพลัง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของเอร์คสตอมและอิงค์แมนที่ว่า การส่งเสริมให้บุคคลและสังคมให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร จะทำให้มีข้อมูลเพียงพอที่จะคิดและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ด้วยความมั่นใจ การมีส่วนร่วมจึงเป็นกลยุทธ์ในการขจัดความด้อยโอกาสของกลุ่มหรือชุมชน เพื่อให้ได้รับประโยชน์หรือใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ด้วยเหตุนี้ การรวมกลุ่มจึงก่อให้เกิดพลังอีกทั้งช่วยพัฒนาสมรรถนะในการควบคุมการกระทำและเหตุการณ์ซึ่งจะนำไปสู่ประโยชน์สุขของบุคคลในชุมชนและของส่วนรวม (Erkstorn and Ingman, 1991)

จังหวัดน่านเป็นดินแดนแห่งต้นน้ำลำธารของประเทศ ประชาชนส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงต้องส่งเสริมให้เกษตรกรของจังหวัดน่านร่วมกันอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร พยายามหลีกเลี่ยงการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกษตรกรในอนาคตมีความเข้มแข็ง สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานและและมีเศรษฐกิจพอเพียงในอนาคต น่านได้ชื่อว่ามีชุมชนที่เข้มแข็งมาก เป็นตัวอย่างของชุมชนที่มีการรวมกลุ่มรวมพลังเพื่อการพัฒนา ดังที่ปรากฏอยู่ในชุมชนที่เข้มแข็งทั้งหลายในภูมิภาคต่างๆ บางแห่งมีการรวมตัวอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดเวทีชาวบ้านสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างเป็นปึกแผ่นเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความร่วมมือและประสานเครือข่ายกัน เพื่อให้ความรู้ เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (ภูมิปัญญาชาวบ้านภาคอีสาน, กองทุน. 2544 : หน้าปกใน)

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะการรวมกลุ่มที่กล่าวข้างต้น พบว่ามีลักษณะของกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ การรวมกลุ่มในจังหวัดน่านอย่างเข้มแข็งแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมดังกล่าวมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมชาวจังหวัดน่าน จึงควรที่จะขยายแนวคิดดังกล่าวสู่ชุมชนและสถานศึกษาต่างๆ มากขึ้น ซึ่งจะช่วยสนองการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student – centered) ทั้งนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความรักและความอบอุ่น กระบวนการดังกล่าวให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำกิจกรรมอย่างอิสระ(active learning) จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับประถมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งนี้จะมุ่งเน้นเสริมสร้างคุณลักษณะของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เช่น ความรักในงาน ความสนใจใฝ่รู้ ความขยันพากเพียร ความมีน้ำใจ การควบคุมตน การคิดแก้ปัญหา ฯลฯ

กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีส่วนในการสนับสนุนการเพิ่มพลัง (empowerment) ในชุมชน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบวงจรการเพิ่มพลังที่สอดคล้องกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

จากภาพประกอบ 1 เป็นรูปแบบการพัฒนาพลังใจตามแนวของไวส์เบอร์ก (Weissburg) เป็นกระบวนการเพิ่มพลัง 4 ขั้นตอน ที่มีหลักการที่สอดคล้องกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม การวิจัยแบบมีส่วนร่วมกระบวนการ เป็นวงจรที่พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการกระบวนการขั้นตอน คือ **ขั้นเรา** ให้บุคคลในกลุ่มสนใจในปัญหาเฉพาะหรือสถานการณ์ ก่อนจะถึงขั้นนี้จะต้องมี**ขั้นเตรียม**เพื่อเสริมขั้นเรา ได้ฝึกฝนทักษะและการจัดการของกลุ่ม ภายใต้เรื่องที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ทั้งนี้ควรสร้างบรรยากาศของความผูกพันในกลุ่ม จัดสถานการณ์ให้ดีที่สุดเพื่อให้เกิดความไว้วางใจกัน (trust) ได้สื่อความหมายอย่างอิสระรวมทั้งได้ฝึกความเป็นผู้นำ (leadership)

ขั้นเราเป็นสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความสนใจ สร้างความตระหนักภายในกลุ่ม ในขั้นนี้อาจมี**ปฏิบัติการ**เกิดขึ้นบางส่วน เริ่มด้วยการฝึกการเพิ่มพลังเพื่อให้ได้รับผลที่สัมพันธ์กับขั้นเรา หลังจากนั้นมีการ**ประเมิน**โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับต่อกลุ่มในแง่ของการเสริมแรงภายในกลุ่ม เพื่อทำให้เกิดการ**ดำรงอยู่**ของพลัง หรือหากเกิดความผิดพลาดก็อาจ**ลด/ละ/เลิก**ได้ หากไม่เลิกก็ทำการเตรียมและปรับปรุงเพิ่มเติมได้ใหม่ วงจรขั้นตอนของการเพิ่มพลังทั้ง 4 ขั้นเป็นโมเดลที่นำมาเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เคล็ดลับของการเพิ่มพลังก็คือ ต้องมีความเข้าใจในวิธีการและจัดกิจกรรมใน**ขั้นเตรียมการ**อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (Erkstorn and Ingman,

2002 ; citing Weissburg, 1999) วงจรที่กล่าวมา มีความสอดคล้องและสนับสนุนวงจรวิจัยแบบมีส่วนร่วมทั่วไปให้มีความมั่นคงมากขึ้น

เมื่อนำการวิจัยแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในชุมชนหรือสถานศึกษา จึงมีการเตรียมการอย่างเต็มที่ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกคนทุกฝ่าย ทั้งผู้นำและคนในชุมชน สำหรับในสถานศึกษา จะต้องมีการรวมตัวของบุคลากรนับตั้งแต่ ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ครูอาจารย์ คณะกรรมการโรงเรียนและผู้ปกครองรวมทั้งผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดร่วมกัน กระบวนการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นทุกขั้นตอนนับตั้งแต่วางแผนและการปฏิบัติโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะของเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต เช่น มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของชุมชน มีความรักในสิ่งที่ตนกระทำ มีทักษะการสังเกต ทักษะในการทำงานร่วมกันและการแก้ปัญหา ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการจัดการ การตลาดและการเพิ่มมูลค่าของผลิตผล และการประกอบการรายย่อย ทักษะเหล่านี้สามารถพัฒนาผ่านประสบการณ์และกิจกรรมที่บูรณาการความรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนและในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นผู้ที่มีชีวิตที่มีคุณภาพสมดังความมุ่งหมาย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน เหล่านี้จะนำไปสู่การเป็นเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จรวมถึงอาชีพอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 2 เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด มีลักษณะสำคัญ 5 ประการคือ 1) มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน 2) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้คิดเอง ได้ทำเอง และได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และ 5) ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน (นางลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช, 2544 : 4)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การบูรณาการ หมายถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยมีการเชื่อมโยงและผสมผสานกระบวนการสอน การสร้างคุณลักษณะให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนให้ นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ

(Multidisciplinary instruction) เป็นการสอนที่ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปวางแผนการสอนร่วมกัน โดยกำหนด หัวเรื่อง (Theme) ความคิดรวบยอด (Concept) หรือปัญหา (Problem) เดียวกัน โดยครูแต่ละคนต่างสอนในวิชาของตนภายในหัวเรื่องเดียวกัน แต่มีการมอบหมายงานหรือโครงการ โดยให้นักเรียนร่วมกันทำ ผู้เรียนได้รับความรู้จากครูหลายคนในหัวเรื่องหรือปัญหาเดียวกัน ทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้จากวิชาต่าง ๆ มาสร้างสรรค์งานได้ ครูทุกคนต้องวางแผนร่วมกัน โดยครูจะเป็นผู้ประเมินผลงานแต่ละชิ้นในส่วนที่ตนสอน โดยกำหนดเกณฑ์เอง (วิเศษ ชินวงศ์, 2544 : 23 , 25)

แนวคิดในการพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะ

การสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษา และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ถ้าเราพิจารณาหลักสูตรต่าง ๆ ในระดับประถม มัธยม หรือสายอาชีพ จะพบเนื้อหาและกิจกรรมในหลักสูตรที่เน้นความสำคัญของความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม ที่จะทำให้สามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจในตัวเองและอยู่ในสังคม ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข และสร้างสรรค์ แนวคิดที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ จะมีหลายแนวคิดโดยทุกแนวคิด มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญพร้อม ๆ กันได้ซึ่งในการสร้างหลักสูตรได้มีการนำแนวคิดที่สำคัญมาใช้คือ แนวคิดที่ใช้เพื่อการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะด้าน ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งมีผู้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1) เน้นการเป็นต้นแบบที่ดีด้านการมีค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม การทำกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนรู้จากต้นแบบ โดยการกำหนดรูปแบบที่ต้องการสร้างเสริม การสร้างพื้นฐานความรัก ความเคารพ ระหว่างต้นแบบและผู้ทำตาม การหลีกเลี่ยงความกลัวและการลงโทษ ใช้การให้รางวัล และการส่งเสริมทางบวก เป็นต้น
- 2) เน้นการปลูกฝัง โดยการอธิบายความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นค่านิยมที่ดี และให้เหตุผลว่าทำไมจึงมีความเชื่อเช่นนั้น สร้างให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่จะส่งเสริมให้เกิดค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ที่ต้องการ ใช้ระเบียบ ข้อตกลง รางวัล เพื่อส่งเสริมค่านิยม คุณธรรม วิธีที่กล่าวคือทั้งสองวิธีข้างต้นสอนและแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่า การมีค่านิยม คุณธรรม ที่ดีช่วยให้เรามีชีวิตที่ดีอย่างไร
- 3) การใช้กิจกรรมเสริมค่านิยม โดยการใช้กิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีโอกาสในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น โดยให้ออกสัณนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ เกี่ยวกับความต้องการของตัวเอง เป้าหมายของตัวเอง ให้ตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ ในสถานการณ์ที่เป็นตัวอย่าง และให้มีประสบการณ์ที่จะเรียนรู้ ปรับความคิด สร้างค่านิยมของตัวเอง ด้วยตัวเอง กิจกรรมที่ใช้ประกอบด้วยการตั้งเป้าหมายของตัวเอง การจัดลำดับความสำคัญ การค้นหาสิ่งที่ตัวเอง ภูมิใจ และการให้

ทำกิจกรรมทางสังคมที่สอดคล้องกับความสนใจและเป้าหมายของแต่ละคน 4) การพัฒนาทักษะเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เป็นวิธีการที่จะกล่าวถึงโดยตรงในบทความนี้

การพัฒนาทักษะเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เน้นพัฒนาความสามารถให้ผู้เรียน รู้จักตนเอง และแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ช่วยเหลือ และสร้างความสงบสุขให้กับกลุ่ม เช่นการสร้างให้ผู้เรียนมีความคิดแบบมีวิจารณญาณ โดยการนำสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการนำพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่อสังคมมาวิเคราะห์ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์ปัญหา แสวงหาข้อมูล และหาคำตอบโดยคำนึงถึงผลดีผลเสียต่อตนเองและสังคม เมื่อผู้เรียนเกิดทักษะของการคิดแบบมีวิจารณญาณแล้ว จะทำให้สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจของตนเองในลักษณะที่มีคุณธรรม จริยธรรม สูงขึ้นด้วย

แนวทางการเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อาจทำได้ดังนี้

1. สอนการคิดเชิงตรรกพื้นฐาน เช่น 1) ถ้าสุนัขทุกตัวเป็นสัตว์เลี้ยง แสดงว่า สัตว์เลี้ยงทุกตัวเป็นสุนัขใช่หรือไม่ 2) ผู้สูงอายุชอบกินของหวาน นายนิคเป็นผู้สูงอายุ ดังนั้นนายนิคชอบกินของหวานใช่หรือไม่ วิเคราะห์เป็นคำตอบว่าเพราะเหตุใด
2. ส่งเสริมให้มีการคิดหลายระดับ ให้มีการตั้งคำถามในระหว่างการเรียนการสอน คำถามมีหลายระดับ เช่นคำถามที่ทำให้นักเรียนจดจำ เช่น ให้ออกส่วนผสมของน้ำมะขามพร้อมดื่มว่าประกอบด้วยน้ำ : มะขาม : น้ำตาลกี่ส่วน คำถามที่นักเรียนต้องจัดระบบ เช่นถ้าต้องการแบ่งน้ำผลไม้ออกเป็นกลุ่มตามรส และกลิ่น จะเป็นกี่กลุ่ม ต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน เป็นต้น
3. ใช้บทความเชิงวิจารณ์ เป็นแนวทางการวิเคราะห์ว่า ผู้เขียนคิดอะไร รู้สึกอะไร มีความเชื่ออะไร และให้ผู้เรียนคิดว่า ทำไมจึงคิดอย่างนั้น และคนอื่น ๆ ในกลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างไร

แนวทางการสอนให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ ทำได้ดังนี้

1. การระดมสมอง วิธีนี้เป็นการถามให้ผู้เรียนตอบว่า เขาคิดอะไรเกี่ยวกับ การทำให้โรงเรียนสวยงาม โดยอธิบายว่าให้ช่วยกันคิด ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ บันทึกทุกความคิด ไม่มีการประเมินว่าดีไม่ดี หรือทำได้หรือไม่ได้ ช่วยกันต่อเติมความคิดของผู้อื่น ในขณะที่ทำกิจกรรมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ การคิดสร้างสรรค์ของตนเอง และการสร้างสรรค์ของกลุ่ม
2. การฝึกคิดแยกแยะ เป็นวิธีการผสมผสาน การวิเคราะห์ การระดมสมอง และการสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหา และนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ เช่น ให้กลุ่มกำหนดปัญหา เช่น เราต้องการผลิตน้ำผลไม้ที่แปลกกว่าเดิมและดีกว่าเดิม อันดับแรกก็ให้แยกส่วนประกอบก่อนว่า

น้ำผลไม้มีลักษณะอะไรบ้างที่แตกต่างกัน เช่น มีสี มีกลิ่น มีรส บรรจุภัณฑ์ ราคา และในแต่ละกลุ่มของลักษณะดังกล่าว ให้ช่วยกันระดมสมองว่าจะผลิตอะไรให้ต่างไปจากเดิมได้บ้าง จากนั้นให้แต่ละคนเลือกผลิตน้ำผลไม้ใหม่ที่ส่วนประกอบที่เลือกมาจากลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

แนวทางการฝึกทักษะการสื่อสาร

ทักษะการสื่อสารประกอบด้วย การพูด การนำเสนอในกลุ่ม และการแสดงความรู้สึกที่เน้นการเปิดเผยตนเองโดยไม่กระทบความรู้สึกของผู้อื่น องค์ประกอบของทักษะที่ต้องฝึกฝนได้แก่ การมองผู้พูด การใช้ภาษาท่าทางที่แสดงถึงความสนใจ การใช้ภาษาพูดสั้น ๆ ที่แสดงความสนใจฟัง การฟังแบบเข้าใจลึกซึ้ง วิธีฝึกทักษะการสื่อสารมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการสื่อสารว่ามีประโยชน์อย่างไร
2. ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารที่ถูกต้อง
3. ให้ทุกคนได้ฝึก และได้รับข้อมูลย้อนกลับ
4. ให้ร่วมกันสรุปการสื่อสารที่เหมาะสม / ไม่เหมาะสม

แนวคิดนี้ให้ความสำคัญต่อการสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะหลาย ๆ ด้าน ได้แก่

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) ได้แก่การคิดซึ่งประกอบด้วย การตั้งคำถาม การหาเหตุผล การพยายามแสวงหาข้อมูลจากหลายแง่มุม มองสถานการณ์โดยรอบ มุ่งประเด็นไม่หลงประเด็น เปิดใจให้กว้าง เลือกแนวทางที่มีข้อมูลสนับสนุนไวต่อความรู้สึกและความเชี่ยวชาญของผู้อื่น จัดลำดับในการคิดเมื่อสิ่งนั้นมี ความซับซ้อน

ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) เป็นการที่คิดหลากหลายเพื่อให้เกิดทางเลือก และวิธีการแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธี

ทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน หมายถึงกลุ่มของทักษะ ที่ทำให้สามารถสื่อสารได้ดี ประกอบด้วย ทักษะการพูด การใช้สายตา การเลือกใช้ภาษา ทักษะการนำเสนอต่อกลุ่ม ทักษะการกล่าวถึงความรู้สึกของตนเองโดยไม่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกกระทบกระเทือนใจ

ทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) ซึ่งเป็นการเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กที่ทุกคนร่วมกันทำงาน เพื่อเป้าหมายของกลุ่มที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

แนวทางการฝึกการเรียนรู้แบบร่วมมือเรียน

ลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือเรียนที่มีประสิทธิภาพคือ

1. การพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ คนในกลุ่มต้องเข้าใจว่าความสำเร็จของตนเอง และความสำเร็จของกลุ่ม มีความสำคัญพอ ๆ กัน การแบ่งงานต้องมีลักษณะที่ให้ความสำคัญของงานทุกชิ้นเสมอกัน เมื่องานย่อยสำเร็จ งานใหญ่จึงจะสำเร็จ คนทุกคนมีความสำคัญต่อกลุ่ม
2. มีการปะทะสังสรรค์แบบหนึ่งต่อหนึ่งในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
3. ทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง
4. เน้นการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันในกลุ่มเล็กอย่างต่อเนื่อง
5. เน้นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้โอกาสทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อการทำงานร่วมกัน ต่อจากบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และแนวทางในการสร้างเสริมความร่วมมือของกลุ่ม

ขั้นตอนของกิจกรรมของการเรียนรู้แบบร่วมมือเรียนประกอบด้วย

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ
2. ในแต่ละกลุ่มให้แจกเอกสารและอุปกรณ์ที่จะใช้ในการที่จะทำงานให้สำเร็จ ให้แต่ละกลุ่มตกลงกันเองว่าใครจะทำอะไร ที่จะช่วยทำงานให้สำเร็จ
3. ทุกคนทำงานตามที่ได้รับมาอย่างเป็นอิสระ
4. เมื่อทำงานเสร็จก็จะนำงานมารวมกัน และให้แลกเปลี่ยนข้อมูล ทักษะ ความคิด ความรู้สึกในกลุ่ม
5. กลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอให้กลุ่มใหญ่ทราบว่า มีการเรียนรู้อะไรบ้างในกลุ่มของตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม 6 ขั้นตอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ (ICANDO)

กระบวนการ ICANDO เป็นกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยเรื่องระบบ กลไก และกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของแรงงานภาคการเกษตร (ลัดดาวลย์ เกษมเนตร ประทีป จินฉี และคณะ, 2545) ซึ่งเป็นโครงการย่อยในโครงการวิจัยแม่บทเรื่อง โครงการระบบการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะแก่แรงงานภาคการเกษตร ศึกษากรณี จังหวัดน่าน กระบวนการพัฒนานี้ให้ความสำคัญในการสร้างศักยภาพให้เกิดขึ้นกับบุคคลในลักษณะเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ขั้นตอน

ในการพัฒนาเป็นไปตามตัวอักษรย่อของสื่อกระบวนการดังนี้

ขั้น I สร้างความสนใจ ครูจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสนใจในการปลูกพืช ด้วยการจัดสัปดาห์แห่งการรักต้นไม้ เป็นการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนช่วยกันปลูกไม้ดอกไม้ประดับ โดยโรงเรียนเป็นผู้จัดเตรียมดินและถุงดำ นักเรียนหาเมล็ดพันธุ์พืชที่ตนเองชอบมาปลูก เพื่อตกแต่งโรงเรียนให้สวยงาม น่าอยู่ โดยมีนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแกนนำในการทำกิจกรรม ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงจุดมุ่งหมายและความสำคัญของการปลูกพืช การค้นคว้าหาความรู้ร่วมกับการสาธิตของครู เกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืช การคัดเลือกกิ่งพันธุ์ การเลือกใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับการขยายพันธุ์พืช การดูแลรักษาอุปกรณ์ และเพื่อเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งและความต่อเนื่องในการพัฒนา ทุกกลุ่มสาระความรู้ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัปดาห์แห่งการรักต้นไม้ เช่น กลุ่มสาระงานประดิษฐ์ ให้นักเรียนเล่าเรื่องต้นไม้ ส่วนประกอบของต้นไม้ที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระภาษาไทยให้ นักเรียนเล่าเรื่องต้นไม้ที่ตนเองชอบและสนใจให้เพื่อนฟัง กลุ่มสาระภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนเสนอคำศัพท์เกี่ยวกับต้นไม้และส่วนประกอบของต้นไม้ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ให้นักเรียนสำรวจจำนวนต้นไม้ที่ปลูกในโรงเรียน บ้าน เป็นต้น มีบทพูดประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการเกษตรเกี่ยวกับผลความสำเร็จของการทำอาชีพเกษตรของกลุ่มสื่อมวลชนท้องถิ่นออกเสียงตามสายของ โรงเรียน เพื่อชักจูงให้ นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะทำอาชีพเกษตร การร่วมกันจัดกิจกรรมของทุกกลุ่มสาระความรู้ จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการปลูกต้นไม้ มีความสนใจใฝ่รู้ที่จะค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ สร้างเจตคติที่ดีต่อการปลูกพืช

ขั้น C การรู้คิด-คิดเป็น เมื่อสร้างความสนใจปลูกต้นไม้ให้กับนักเรียนแล้ว ครูต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนคิดต่อว่าเราจะปลูกอะไร ซึ่งครูได้ให้นักเรียนไปศึกษาหาความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการปลูกพืชในท้องถิ่นว่ามีการปลูกอะไรบ้าง ในแต่ละฤดูกาลควรปลูกอะไรบ้าง ปลูกอย่างไร การเตรียมตัวปลูกพืชต้องทำอะไร ถ้าต้องการประกอบอาชีพทางการเกษตรต้องคำนึงถึงอะไร บ้าง มีบทพูดประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการเกษตร เกี่ยวกับความรู้ในการปลูกพืชของคณะวิทยากรกลุ่มสื่อมวลชนท้องถิ่น อ่านออกเสียงตามสายของโรงเรียนเพื่อให้ความรู้กับนักเรียนทั้งโรงเรียน เมื่อนักเรียนได้ศึกษาหาความรู้แล้วครูกับนักเรียนจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อวางแผนการปลูกพืช โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะปลูกพืชอะไรที่สัมพันธ์กับอาชีพของเกษตรกรในท้องถิ่น การวางแผนการปฏิบัติงานในการเตรียมดินปลูกพืช การคัดเลือกพันธุ์พืช กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ จะร่วมจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพทางการเกษตร ตัวอย่างของผู้ที่มีความขยัน อดทน ความรับผิดชอบในการทำอาชีพทางการเกษตร เพื่อให้ นักเรียนเห็นตัวแบบของผู้มีประสบความสำเร็จในอาชีพการทำเกษตร เช่น กลุ่มสาระสร้างเสริมลักษณะนิสัย ครูและนักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างเกษตรกรที่ประสบ

ความสำเร็จในห้องเรียน ว่าเขามีลักษณะอย่างไร กลุ่มสาระภาษาไทย ภาษาอังกฤษ จัดกิจกรรมให้นักเรียนช่วยกันคิดคำขวัญต่าง ๆ เกี่ยวกับต้นไม้และอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งการที่นักเรียนจะคิดคำขวัญได้ นักเรียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ และอาชีพทางการเกษตร การจัดกิจกรรมในชั้นนี้มุ่งหวังให้นักเรียนเกิดลักษณะ สนใจใฝ่รู้ มีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนการปลูกพืชโดยใช้ความรู้ที่ได้มา มีความเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจ

ขั้น A การลงมือปฏิบัติจริง เมื่อนักเรียนตัดสินใจว่าจะปลูกพืชอะไรแล้ว ซึ่งในครั้งนี้จะปลูกถั่วฝักยาว ในชั้นนี้ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงในแปลงปลูกพืช โดยครูสาธิต และให้นักเรียนปฏิบัติเริ่มตั้งแต่ การเตรียมดิน การคัดเลือกพันธุ์พืช การปลูก การฝึกให้นักเรียนทำกิจกรรมชาติ และการใช้สมุนไพรเพื่อกำจัดศัตรูพืช ครูฝึกให้นักเรียนสังเกตการเจริญเติบโตของต้นพืช การบันทึกผล ฝึกความรับผิดชอบในการดูแลรักษา การรดน้ำ การใส่ปุ๋ย โดยการให้นักเรียนรายงานผลการเจริญเติบโต ผลการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของต้นพืช ครูตรวจเยี่ยมแปลงปลูกพืชเพื่อสังเกตการปฏิบัติงาน การซักถามความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง การแก้ปัญหาของนักเรียน ให้นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ของชุมชน เช่น การสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้กับเกษตรกรที่ปลูกถั่วฝักยาว เพื่อฝึกให้มีความสนใจใฝ่รู้ กลุ่มสาระความรู้อื่น ๆ จะให้ความรู้เสริมที่นักเรียนจะนำมาใช้ในการปฏิบัติ เช่น กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ให้ความรู้เรื่องรูปทรงต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนนำมาใช้ในการเตรียมแปลงปลูกพืช เรื่องอัตราส่วน เพื่อให้นักเรียนนำความรู้มาใช้ในการกำหนดระยะห่างของการปลูกพืช ปริมาณปุ๋ยที่จะใส่ การสร้าง ตาราง กราฟ เพื่อให้นักเรียนรู้จักออกแบบการบันทึกผล การเจริญเติบโตของพืช เป็นต้น กลุ่มสาระเสริมประสบการณ์ชีวิต ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เรื่องการสังเคราะห์แสงของพืช เพื่อนักเรียนจะได้นำความรู้มาใช้ในการดูแลพืช การบำรุงรักษา การแก้ปัญหา สุดท้ายครูฝึกให้นักเรียนรู้ การเก็บเกี่ยวพืชผล การจัดจำหน่าย รู้จักวิธีการคิดกำไร ขาดทุน ครูให้ความรู้เรื่องการตลาดสินค้าเกษตร รู้จักการแปรูปสินค้าให้นักเรียนคิดว่าจะนำถั่วฝักยาวไปทำอะไรได้บ้าง มีการจัดนิทรรศการด้านการเกษตร การแปรูปสินค้า เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดและแก้ปัญหาเพื่อนำความรู้ไปใช้ กลุ่มสาระความรู้อื่น ๆ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจหลักการค้าขายมากขึ้น เช่น ต้องมีการโฆษณาสินค้า กลุ่มสาระวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนช่วยกันเขียนคำโฆษณาเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตร วิชา กพอ. (งานประดิษฐ์) และ (งานบ้าน) ให้นักเรียนนำผลงานประดิษฐ์มาตกแต่งสถานที่จัดนิทรรศการและจำหน่าย วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีการยกตัวอย่างผู้ที่มีความขยันอดทน มีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้นักเรียนได้เห็นตัวแบบของผู้ที่มีคุณลักษณะที่ดีที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง และเสริมให้นักเรียนได้ฟังบทพูด ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการเกษตรเกี่ยวกับวิธีการปลูกพืช ตัวอย่างการทำงานของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จทั้งทางการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ ของกลุ่มสื่อมวลชนท้องถิ่นออกเสียงตามสายโรงเรียน ให้นักเรียนได้ฟังทุกวัน โดยนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นผู้ดำเนินการอ่าน จากการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะและความชำนาญด้านการเรียนรู้จากการกระทำซึ่งจะนำไปสู่คุณลักษณะความขยัน อดทน คิดแก้ไขปัญหา มีความสนใจใฝ่รู้ กล้าคิดกล้าทำ และมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับมอบหมาย

ชั้น N การอนุรักษ์ธรรมชาติ การจัดกิจกรรมในชั้นนี้ครูจะดำเนินไปในชั้น C และ A คือ ครูและนักเรียนจะร่วมกันอภิปรายถึงการรักษาสภาพแวดล้อมอย่างไร ไม่ให้เกิดมลพิษ โยงให้นักเรียนเข้าใจถึงพิษภัยของการใช้สารเคมีในการทำฟืชเจริญเติบโต และการกำจัดศัตรูพืช ว่าทำลายสุขภาพคนทำลายระบบนิเวศอย่างไร ให้นักเรียนจัดป้ายนิทรรศการแสดงถึงพิษภัยของการใช้สารเคมีที่มีต่อคน สภาพแวดล้อม ทางคณะผู้วิจัยกลุ่มสื่อมวลชนท้องถิ่นได้นำบทพูดประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการเกษตร เกี่ยวกับวิธีการปลูกพืชที่จะช่วยกำจัดศัตรูพืช และการใช้พืชประเภทต่าง ๆ เพื่อการกำจัดศัตรูพืช มาให้นักเรียนได้อ่านออกเสียงตามสายของโรงเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ซึ่งขั้นตอนนี้จะเป็นการปลูกจิตสำนึกต่อส่วนรวม รับผิดชอบต่อส่วนรวมให้เกิดขึ้น

ชั้น D การพัฒนาปรับปรุง ให้นักเรียนรู้จักร่วมมือกันในการสร้างวิธีการประเมินผล การปฏิบัติงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำความรู้มาปรับปรุงงานของตนเองให้ดีขึ้น ครูยกตัวอย่างแปลงผักของนักเรียนที่ได้ผลผลิตมาก และให้เจ้าของแปลงผักได้ออกมาเล่าวิธีการปลูก การบำรุงรักษาให้เพื่อนฟังเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน กลุ่มสาระความรู้วิชาอื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของพืช เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการปลูกพืชของตนเอง การจัดกิจกรรมร่วมกันจะช่วยเพิ่มคุณลักษณะความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์ การมีมนุษยสัมพันธ์ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ชั้น O ผลที่ได้ ให้นักเรียนประเมินผลงานตนเองว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด พิจารณาทั้งในแง่ผลผลิต การจัดการ และผลกำไรที่ตนเองได้รับ โดยครูและ นักเรียนร่วมกันสรุปผลการดำเนินงาน นักเรียนเป็นผู้เขียนรายงาน ทุกกลุ่มสาระความรู้วิชาอื่น ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการสรุปผลงานและเขียนรายงานเช่นเดียวกัน จากการทำกิจกรรมร่วมกันเช่นนี้จะนำไปสู่คุณลักษณะ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมุ่งมั่นตั้งใจจริง รวมไปถึงแรงจูงใจให้เกิดความรักที่จะทำงานด้านการเกษตรต่อไป มีความมุ่งมั่น ขยัน และอดทนในการที่จะทำงานด้านการเกษตร

จะเห็นได้ว่ากระบวนการ ICANDO สามารถประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการเกษตรเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ คือ 1 รักในงาน (ขยัน อดทน พากเพียรสนใจใฝ่รู้) 2. รับผิดชอบต่อ และมีวินัยในตนเอง และ 3. ความซื่อสัตย์ และทักษะคือ 1. กระบวนการคิด 2.

การปฏิบัติ ได้ครบตามที่ชุมชน โรงเรียน และนักเรียน ได้ร่วมกันตั้งเป้าหมายไว้ตั้งแต่เริ่มต้น ทั้งนี้ โดยได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนในด้านบุคลากร ตั้งแต่ ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรอื่น ๆ งบประมาณ และการให้ความร่วมมือของชุมชน คุณลักษณะทักษะดังกล่าวไม่เพียงแต่จำเป็นในการทำงานด้านการเกษตรเท่านั้น แต่ยังเป็นคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานทุกประเภท

การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ

1. **ขั้นเตรียมการของโรงเรียนในการทำหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะนักเรียนเพื่อการเป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพในอนาคต**

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้คณะทำงานที่มีความสนใจร่วมกันในการพัฒนาการทำหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียน
2. เพื่อเตรียมวางแผนการดำเนินการทำหลักสูตรฯ
3. เพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินการหลักสูตรฯ
4. เพื่อจัดเตรียมงบประมาณสำหรับดำเนินการ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้บริหารและคณะครูทั้งหมดของโรงเรียนที่จะดำเนินการทำหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะของการเป็นเกษตรกร ประชุมร่วมกันในประเด็นต่อไปนี้
 - 1.1 การกำหนดระดับชั้นเรียนที่จะทำการทดลอง
 - 1.2 การเตรียมคณะทำงานที่มีความสนใจร่วมกันในการพัฒนาการทำหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยครู ผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหาร
 - 1.3 การวางแผนการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ
 - การกำหนดเวลาและระยะเวลาในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน
 - การทำโปรแกรมการดำเนินงาน และรายละเอียดของการดำเนินงานแต่ละขั้น
 - งบประมาณ
 - 1.4 มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบเขียนโครงการและแผนดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตร

2. จัดประชุมปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการ อาจารย์ผู้สอนดีเด่น คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูของโรงเรียนทั้งหมด เพื่อรับฟังความคิดเห็น และการอภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับโครงการและแผนดำเนินงานการทำหลักสูตร

ผลที่ได้

1. ได้คณะทำงานที่มีความสนใจและความพร้อมในการดำเนินงาน ซึ่งควรประกอบด้วย คณะครูผู้สอนทุกรายวิชาและศึกษาธิการ
2. มีโครงการและแผนดำเนินงานการทำหลักสูตร
3. มีงบประมาณใช้ในการดำเนินงาน
4. มีเครือข่ายที่พร้อมให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการทำหลักสูตรพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียน

กิจกรรมที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อต้องการทราบข้อมูลพื้นฐานได้แก่ สภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชนในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ความต้องการของนักเรียนในการประกอบอาชีพเกษตร ปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนโดยเน้นรายวิชาเกษตรเป็นแกน และศักยภาพของโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอน ที่จะนำมาใช้ในการทำหลักสูตรฯ

วิธีดำเนินการ

1. จัดประชุมระหว่างผู้เกี่ยวข้องได้แก่คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง เกษตรกร ผู้บริหาร และครูเพื่อรับฟังความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันในเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการส่งเสริมให้บุตรหลานทำอาชีพทางการเกษตร สภาพแวดล้อมของชุมชนในการประกอบอาชีพทางการเกษตร
2. ประชุมระดมความคิดเห็นครูผู้สอนทุกรายวิชาในระดับชั้นที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของการจัดการศึกษาในโรงเรียนโดยเน้นรายวิชาเกษตรเป็นแกน

และการศึกษาวิธีการเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะให้กับนักเรียน ในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยมีประเด็นในการระดมความคิดตามใบงาน(ดูภาคผนวก ก.) และให้ครูได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการตอบแบบสอบถาม 2 ฉบับ (ดูภาคผนวก ก.) คือ

2.1 แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการสอน และคุณลักษณะทักษะที่ให้กับนักเรียน ในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทั้งในอดีตและอนาคต

2.2 แบบวัดเจตคติต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะให้นักเรียน

3. คณะทำงานร่วมกันวิเคราะห์เอกสารรายงานประจำปีของโรงเรียนเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการและงบดุลโรงเรียนเน้นรายวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและการงานพื้นฐานอาชีพ เพื่อศึกษาปัญหาพื้นฐานในการจัดการศึกษา

4. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาและวิธีสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในอดีตที่ผ่านมาและความคาดหวังในอนาคต โดยใช้แบบสอบถาม (ดูภาคผนวก ก.)

ผลที่ได้

1.ได้ทราบศักยภาพของโรงเรียนว่ามีความพร้อมในการดำเนินงานมากน้อยเพียงใดและทราบถึงปัญหาพื้นฐานของการจัดการศึกษา และทราบถึงความต้องการและการให้ความร่วมมือของชุมชน

2.ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับครูและนักเรียนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียนได้

กิจกรรมที่ 2 การกำหนดคุณลักษณะที่ควรเสริมสร้างให้กับนักเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะและทักษะที่ควรเสริมสร้างให้กับนักเรียนเพื่อการเป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพในอนาคต

วิธีดำเนินการ

1. ประชุมระดมความคิดระหว่างคณะทำงาน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครอง เพื่อเสนอคุณลักษณะและทักษะที่ควรเสริมสร้างให้กับนักเรียน
2. คณะทำงานพิจารณาหาข้อสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะและทักษะที่ควรเสริมสร้างให้กับนักเรียน โดยพิจารณาผลการดำเนินการเรียนการสอนในปีการศึกษาที่ผ่านมา (ดูภาคผนวก ก.) และใช้ความรู้จากเอกสารการทำวิจัยระยะที่ 1 เรื่อง ระบบ กลไก และกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของแรงงานภาคการเกษตร (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ประทีป จินนี และคณะ , 2545) ประกอบการตัดสินใจ

ผลที่ได้

ได้คุณลักษณะและทักษะที่ควรเสริมสร้างให้กับนักเรียน ดังตัวอย่าง

ด้านคุณลักษณะ

1. มีความรักในงาน (ขยัน อดทน พากเพียร สนใจใฝ่รู้)
2. มีความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง
3. มีความซื่อสัตย์

ด้านทักษะ

1. มีกระบวนการคิด (คิดอย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาได้)
2. รู้จักสังเกต และทำได้
3. มีทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน

กิจกรรมที่ 3 การเพิ่มพูนความรู้เรื่องแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะให้กับนักเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะและทักษะที่ต้องการได้

วิธีดำเนินการ

1. เชิญวิทยากรบรรยายเรื่อง “การวิจัยแบบมีส่วนร่วม”
2. จัดประชุมอภิปรายเกี่ยวกับ”การพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของเกษตรกรตามแนวปฏิรูปการศึกษา” และ ”เทคนิคในการสอนนิชางานเกษตร” โดยเชิญวิทยากรผู้ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะของเกษตรกรที่ดี
3. ไปทัศนศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ และฟังการบรรยายเกี่ยวกับ “รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วม” และ การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. จัดประชุมอภิปรายครูผู้สอนทุกคนเพื่อร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากฟังบรรยายและการศึกษาดูงาน และการระดมความคิดเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

หมายเหตุ : การจัดกิจกรรมในหัวข้อนี้ไม่จำเป็นต้องจัดพร้อมกันทุกกิจกรรมย่อยในวิธีดำเนินการ คณะทำงานอาจพิจารณานำไปทำร่วมกับกิจกรรมที่ 4 หรือที่ 5 ก็ได้ตามความเหมาะสม แต่ทุกครั้งที่มีการทำกิจกรรมควรมีการสรุปผลตามวิธีดำเนินการข้อ 4

ผลที่ได้

ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะให้กับเกิดกับผู้เรียนและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมที่ 4 การสร้างแผนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้คณะครูสามารถสร้างแผนการสอนแบบบูรณาการทุกสาระการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียน

วิธีดำเนินการ

1. คณะทำงานประชุมร่วมกันเพื่อการเลือกเนื้อหา การกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยเน้นวิชาแกนเป็นแกน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและทักษะนักเรียน

2. หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ และครูผู้สอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ กลุ่มเสริมสร้างลักษณะนิสัยและกลุ่มอื่น ๆ ที่อาสาสมัครเข้าร่วมในโครงการร่วมกับระดมความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร เกี่ยวกับระยะเวลา เนื้อหาหลักสูตร และคุณลักษณะทักษะที่ต้องการเสริมสร้างให้เกิดกับนักเรียน จากนั้นครูแต่ละกลุ่มวิชาร่วมกันเสนอแนวทางในการบูรณาการเนื้อหาวิชาและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะสำหรับนักเรียนเพื่อให้พร้อมที่จะเป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพในอนาคต

ผลการประชุมระดมความคิดทำให้ได้โครงสร้างและการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกสาระการเรียนรู้

โครงสร้างหลักสูตรของการเรียนรู้เรื่องพืช

สัปดาห์ที่	เนื้อหาหลักสูตร	คุณลักษณะและทักษะที่ต้องการพัฒนา
1 – 2	สัปดาห์ทรงศ์ “ต้นไม้แสนรัก”	<u>คุณลักษณะ</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสนใจในเรื่องที่ศึกษา 2. ความสนใจใฝ่รู้ที่จะค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา 3. มีเจตคติที่ดี ต่อเรื่องที่ศึกษา <u>ทักษะ</u> <p>การเรียนรู้ร่วมกัน</p>
3 – 4	การปลูกพืชตามฤดูกาล	<u>คุณลักษณะ</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสนใจใฝ่รู้ 2. รักในการทำงาน <u>ทักษะ</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะการคิด : การวางแผน การคิดสร้างสรรค์ 2. มีความสามารถในการปฏิบัติงาน 3. มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 4. ทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน
5 – 10	ดูแลรักษาพืชที่ปลูก	<u>คุณลักษณะ</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสนใจใฝ่รู้ 2. มีความขยัน อดทน พากเพียร 3. มีความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง 4. มีความซื่อสัตย์ <u>ทักษะ</u> <ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จักสังเกต 2. รู้จักการแก้ปัญหา 3. รู้จักพัฒนาปรับปรุง 4. ทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน 5. มีความสามารถในการปฏิบัติ

ลำดับที่	เนื้อหาหลักสูตร	คุณลักษณะและทักษะที่ต้องการพัฒนา
11	การเก็บเกี่ยวผลผลิต	<p><u>คุณลักษณะ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสนใจใฝ่รู้ 2. มีความขยัน อดทน พากเพียร 3. มีความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง 4. มีความซื่อสัตย์ <p><u>ทักษะ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะการคิด : การวางแผน 2. ทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน 3. มีความสามารถในการปฏิบัติ
12	การจัดนิทรรศการเพื่อสรุปผลการเรียนการสอน	<p><u>คุณลักษณะ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่ทำ 2. มีความขยันพากเพียร 3. มีความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง 4. มีความซื่อสัตย์ <p><u>ทักษะ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะการคิด การวางแผน การคิดสร้างสรรค์ 2. ทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน

3. ครูผู้สอนประชุมวางแผนเตรียมการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกัน มีเอกสารตัวอย่างการจัดกิจกรรมและวิธีประเมินผลให้ศึกษาประกอบการวางแผน ในการวางแผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา เกษตรกรให้คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

3.1 บทบาทของครูและนักเรียนในการเรียนการสอน

3.2 กิจกรรมที่จะทำคืออะไร โดยมีแนวคิดคือ

- ต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถปลูกฝังคุณลักษณะและทักษะให้กับนักเรียนได้
- การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรม
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
- วิธีทำกิจกรรม
- สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่จะเอื้อต่อการทำกิจกรรม

- อื่น ๆ

3.3 วิธีการประเมินผล คำนึงถึง

- สิ่งที่ต้องประเมินคืออะไรบ้าง
- เวลาในการประเมิน จะประเมินตอนใดบ้าง

3.4 วัน เวลา และระยะเวลา ในการสอนแต่ละแผนย่อย

4. การทำแผนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาวิชาและกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะและทักษะเพื่อให้นักเรียนพร้อมที่เป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพในอนาคต ซึ่งเป็นขั้นตอน (Plan)

5. คณะทำงานร่วมกันพิจารณาแผนการสอนก่อนเริ่มดำเนินการสอน

ผลที่ได้

ได้แผนกำหนดการเรียนรู้ทุกรายวิชา แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการทุกสาระการเรียนรู้และแผนการสอนแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะของนักเรียน

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา เกษตร
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา เกษตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ
สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์แห่ง การรักต้นไม้	<ul style="list-style-type: none"> - เล่าเรื่องเกี่ยวกับต้นไม้หน้าห้องเรียน หน้าเสาธง - กระตุ้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาต้นไม้เป็นของตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้นักเรียนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น 	<ul style="list-style-type: none"> - เจตคติที่ดีต่อต้นไม้ รักดูแลต้นไม้
สัปดาห์ที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงาน - การเตรียมดิน - การเก็บ ดูแลรักษา - การบรรจุถุง - การปักชำไม้ประดับ 	<ul style="list-style-type: none"> - สาธิตการปฏิบัติงาน - แนะนำ - ตรวจสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - เจตคติที่ดีต่อต้นไม้ รักดูแลต้นไม้
สัปดาห์ที่ 3 มาปลูกพืชตาม ฤดูกาล	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนปฏิบัติตามแผน 	<ul style="list-style-type: none"> - สอบถามความสนใจของนักเรียน - คอยสังเกตและให้คำแนะนำแก่นักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดความสนใจ มีความรักในการทำงาน
สัปดาห์ที่ 4 มาปลูกพืชกันดีกว่า	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนร่วมกันสร้างตารางการปฏิบัติงานในแปลงปลูกพืช - การปลูกพืช (ถั่วฝักยาว) 	<ul style="list-style-type: none"> - กำกับ แนะนำ - ตรวจสอบผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - สนใจเอาใจใส่ - นักเรียนรักในการทำงาน

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ
สัปดาห์ที่ 5 การรักต้นไม้	<ul style="list-style-type: none"> - สนทนากับอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปลูกพืช - การดูแลอุปกรณ์ - การใช้อุปกรณ์อย่างถูกวิธี ตลอดจนการเก็บรักษาอุปกรณ์การเกษตร - การเปรียบเทียบอัตราส่วนร้อยละของเมล็ดพืชที่งอกกับเมล็ดพืชที่ไม่งอก 	<ul style="list-style-type: none"> - สนทนาซักถาม - บรรยาย - แนะนำ - กำกับติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียน - เสนอข้อคิดแนะนำวิธีการหาเปอร์เซ็นต์การงอก 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความขยันหมั่นเพียร - มีน้ำใจ - มีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการ - ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการดูแลเอาใจใส่พืชของตนเองปลูก
สัปดาห์ที่ 6 กำเนิดของพืช			
สัปดาห์ที่ 7 ฉันทำได้	<ul style="list-style-type: none"> - ทำป้ายชื่อติดแปลงผักทุกคน - บันทึกการดูแลรดน้ำต้นไม้ - ทำแผนภูมิแสดงการเจริญเติบโตของพืช 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจผลงานของนักเรียนทุกคน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนรักและเอาใจใส่ต้นไม้ภูมิใจในตนเองชื่นชมในผลงานของตนเอง
สัปดาห์ที่ 8 เอาใจเขาใส่ใจใจ ต่าง ๆ ของพืช)	<ul style="list-style-type: none"> - มารูจักต้นไม้กันเถอะ - สนทนาเรื่องส่วนต่าง ๆ ของพืช 	<ul style="list-style-type: none"> - ชี้แจง แนะนำ บรรยาย อธิบาย 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเข้าใจธรรมชาติของต้นไม้
สัปดาห์ที่ 9 อยู่เพื่อกินทำไม	<ul style="list-style-type: none"> - การทำมาหากินของมนุษย์จะต้องรู้จักดิ้นรน ขวนขวายหาประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งส่วนใหญ่มิจะเหมือนกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย/อธิบาย 	<ul style="list-style-type: none"> - ความขยันหมั่นเพียร
สัปดาห์ที่ 10 กินเพื่ออยู่ต่อ	<ul style="list-style-type: none"> - สนทนาเรื่องการรับประทานอาหารให้ถูกสุขลักษณะ 	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - อธิบาย 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนรู้จักใช้ร่างกาย มีความประหยัด

ไป	- นักเรียนค้นคว้าเรื่องอาหารหลัก 5 หมู่			
วันเดือนปี	บทบพนักเรียน	บทบพาคครู	ผลที่ั้ได้รับ	
สัปดาห์ที่ 11 การเก็บเกี่ยวผล ผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับารเก็บเกี่ยวผลผลิต - ศึกษาค้นคว้าวิธีการเก็บเกี่ยวพืชแต่ละชนิดอายุเหมาะสม เครื่องมือเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาผลผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> - แจกใบงาน - อธิบาย - ช้แนะ 	นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีวินัย ซื่อสัตย์ ภูมิใจในสิ่งที่ตนมีอยู่	
สัปดาห์ที่ 12 ประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> - นำผลงานมาร่วมจัดนิทรรศการ - ประเมินผลตนเองและเพื่อน 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตพฤติกรรม - ใช้แบบประเมิน 	นักเรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์	

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา กพอ. วิชาประดิษฐ์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา กพอ. วิชาประดิษฐ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ
สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์เรียนครั้งที่ “ต้นไม้แสนรัก”	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนชั้น ป. 5 สนทนาและเล่าเรื่องต้นไม้หน้าเสาธง 	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้ในใจรักต้นไม้ - ตระหนักนักเรียนในเรื่องต้นไม้รักและหวงแหนต้นไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อต้นไม้ - นักเรียนสนใจต้นไม้และรักต้นไม้
สัปดาห์ที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนวางแผนร่วมกันคิด - รายงานผลบันทึก 	<ul style="list-style-type: none"> - สอบถามความสนใจของนักเรียน - ชี้แจงอธิบายขั้นตอนการปลูกไม้ประดับ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนสนใจการปลูกพืชนักเรียน - นักเรียนมีความรักในการทำงาน
สัปดาห์ที่ 3 ประดิษฐ์ของใช้	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนร่วมกันคิดว่าพืชชนิดใดบ้างสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นของใช้ได้ - นักเรียนทุกคนวางแผนนำพืชมาประดิษฐ์ - นักเรียนออกแบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - สนทนาใช้คำถามกับนักเรียนว่าสามารถนำพืชมาประดิษฐ์ของใช้ได้บ้าง - คอยกำกับดูแล - กระตุ้นเสนอแนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย
สัปดาห์ที่ 4 ประดิษฐ์ของใช้	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ที่ออกแบบไว้ - ปฏิบัติงานตามที่ออกแบบวางแผนไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูคอยเสนอแนะแก้ไขปัญหา สังเกตการออกแบบตลอดจนสังเกตพฤติกรรมนำมาแก้ไขปรับปรุง - ประเมินผล ตรวจสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือตนเองและเพื่อน
สัปดาห์ที่ 5	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนนำผลงานที่ประดิษฐ์เสร็จแล้วมาตกแต่งเพิ่มเติม - นักเรียนนำผลงานอภิปรายหน้าชั้น ทำให้เห็นขั้นตอนการประดิษฐ์และประโยชน์ใช้สอย - นักเรียนบันทึกผลขั้นตอน 	<ul style="list-style-type: none"> - สนทนา - อธิบาย ยกตัวอย่าง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน - มีน้ำใจ มีส่วนร่วมในการทำงาน

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ
สัปดาห์ที่ 5 (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - เปรียบเทียบผลการทำงานกับผู้อื่นเป็นแนวทางพัฒนางานให้ดีขึ้น - ประเมินราคาค่าต้นทุนเสนอแนะดูแลรักษา - สรุปผลการทำงาน 		
สัปดาห์ที่ 6 ประดิษฐ์ของ ตกแต่ง	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนร่วมกันคิด พืชที่สามารถนำไป ลำต้น ดอก เมล็ดมาประดิษฐ์เป็นของตก แต่งได้ - นักเรียนทุกคนวางแผนจะนำพืชหรือ ส่วนใดของพืชมาประดิษฐ์ นักเรียนออกแบบและสร้างแบบของ ประดิษฐ์ตกแต่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้คำถามซักถามนักเรียนในการที่จะนำพืช ส่วนประกอบต่าง ๆ มาประดิษฐ์เป็นของ ตกแต่ง - คอยดูแล กระตุ้นในการทำงาน - สังเกตพฤติกรรมในการทำงานของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - นำใจช่วยเหลือตนเองและเพื่อน ทำงานจน สำเร็จ
สัปดาห์ที่ 7 ประดิษฐ์ของ ตกแต่ง	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์มาปฏิบัติตาม ที่วางแผนออกแบบไว้ - นักเรียนลงมือปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมแนะนำและสังเกตการทำงานเพื่อ แก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร มีน้ำใจ มี ส่วนร่วมการทำงานโดยความตั้งใจ
สัปดาห์ที่ 8 ประดิษฐ์ของ ตกแต่ง	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนนำผลงานที่ตนประดิษฐ์มาเสนอ ตามขั้นตอน และเสนอผลงานที่ทำการ ทำงานอุปสรรคและวิธีแก้ไขประโยชน์ ใช้สอย ต้นทุนการผลิต เปรียบเทียบกับ ผลงานผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต นำเสนอผลงาน ตรวจสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบ หมาย

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ
สัปดาห์ที่ 9 ประดิษฐ์ของ เล่น	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนแต่ละคนคิดว่าประดิษฐ์อะไรเป็นของเล่นจากวัสดุที่ได้มาจากพืช - นักเรียนวางแผนลักษณะรูปแบบของเล่นตลอดจนใช้วัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้คำถามนักเรียนว่าจะประดิษฐ์ของเล่นเป็นอะไรที่ทำมาจากพืช - คอยกระตุ้นคิด - เสนอแนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย
สัปดาห์ที่ 10 ประดิษฐ์ของ เล่น	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ตามที่วางแผนออกแบบไว้ - นักเรียนปฏิบัติตามงานของตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูคอยแนะนำ - สังเกตการใช้เครื่องมือเครื่องใช้เครื่องมือสังเกตปฏิบัติงาน - ตรวจสอบผลงาน 	
สัปดาห์ที่ 11	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนนำผลงานของนักเรียนมาอธิบายการประดิษฐ์รวมทั้งอุปสรรควิธีแก้ประโยชน์ใช้สอยเปรียบเทียบงานกับเพื่อน - สรุปผลงานเป็นรายงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต ปฏิบัติงาน - ตรวจสอบผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความรับผิดชอบงาน มีน้ำใจ มีส่วนร่วมในการทำงาน
สัปดาห์ที่ 12	วัดประเมินผลงานประดิษฐ์ทั้ง 3 งาน		

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา กพอ.(งานบ้าน)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา กพอ.(งานบ้าน) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ
สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์หรือองค์ “ต้นไม้แสนรัก”	- นักเรียนชั้น ป. 5 สนทนาและเล่าเรื่องเกี่ยวกับต้นไม้หน้าชั้นและหน้าเสาธงเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ - นักเรียนวางแผนร่วมกันคิดลงมือปฏิบัติปลูกไม้ประดับคนละ 1 ต้น ว่างงานผลบันทึกต่อครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชา	- กระตุ้นให้สนใจ รักต้นไม้ - ตระหนักนักเรียนในเรื่องต้นไม้ รักและห่วงแหนต้นไม้ - สอดถามความสนใจของนักเรียน - ชี้แจงอธิบายขั้นตอนการปลูกไม้ประดับ	- นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อต้นไม้ นักเรียนสนใจต้นไม้ ใจต้นไม้ และรักต้นไม้
สัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ต้นไม้ แสนรัก	- นักเรียนวางแผนร่วมกันคิดลงมือปฏิบัติปลูกไม้ประดับคนละ 1 ต้น ว่างงานผลบันทึกต่อครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชา	- สอดถามความสนใจของนักเรียน - ชี้แจงอธิบายขั้นตอนการปลูกไม้ประดับ	- นักเรียนสนใจการปลูกพืชนักเรียน - นักเรียนมีความรักในการทำงาน
สัปดาห์ที่ 3 การจัดตกแต่ง บ้าน (ห้อง นอน)	- นักเรียนร่วมกันคิดเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำความสะอาด - นักเรียนแบ่งกลุ่มวางแผนในการทำความสะอาดห้องนอน - สรุปร่วมกัน	- สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับพืชที่นำมาทำเป็นอุปกรณ์ในการทำความสะอาด - สังเกต - เสนอแนะ	- นักเรียนความตั้งใจ - ขยันทำงานที่ได้รับมอบหมาย
สัปดาห์ที่ 4 การจัดตกแต่ง บ้าน (ห้องนอน)	- นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ตามที่วางแผนไว้ - ปฏิบัติตามที่วางแผน - สรุปผลปฏิบัติ	- สังเกต - ตรวจสอบผลงาน - เสนอแนะ	- นักเรียนมีความพอใจในการทำงาน มีน้ำใจ มีส่วนร่วมในการทำงาน
สัปดาห์ที่ 5 การจัดตกแต่ง บ้าน (ห้องนั่ง ห้องส้วม)	- นักเรียนร่วมกันคิดเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำความสะอาดห้องน้ำ, ห้องส้วม - นักเรียนแบ่งกลุ่มวางแผนในการทำความสะอาดห้องน้ำ ห้องส้วม	- สอดถามนักเรียนว่าเครื่องมือที่นำมาใช้ในการทำความสะอาดห้องน้ำ ห้องส้วมทำความสะอาดบ้าง - สังเกต - เสนอแนะ	- นักเรียนมีความพอใจในการทำงาน - มีน้ำใจ

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ
สัปดาห์ที่ 6	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ตามที่วางแผนไว้ - ปฏิบัติตามที่วางแผน - สรุปผลปฏิบัติ 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต - ตรวจสอบผลงาน - เสนอแนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน มีส่วนร่วมในการทำงาน
สัปดาห์ที่ 7	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนร่วมกันคิดเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำความสะอาดห้องครัว - นักเรียนแบ่งกลุ่มวางแผนในการทำงาน - ลงมือปฏิบัติ - นักเรียนสรุปผลการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต - เสนอแนะ - ตรวจสอบผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความตั้งใจ ยืน ทำงานที่มอบหมาย
สัปดาห์ที่ 8	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนร่วมกันคิดเกี่ยวกับพืชที่จะนำมาตกแต่งบริเวณบ้าน - นักเรียนแบ่งกลุ่มวางแผนในการทำงาน - สรุป 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต - เสนอแนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความหมั่นเพียรในการทำงาน
สัปดาห์ที่ 9	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ตามที่วางแผนไว้ - ปฏิบัติงานตามที่วางแผน - สรุปผลการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต - เสนอแนะ - ตรวจสอบผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนและตัวเอง
สัปดาห์ที่ 10	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนร่วมกันคิดว่าเราสามารถนำผลผลิตที่ได้จากงานเกษตรมาประกอบอาหารอะไรได้บ้าง - นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกซื้ออาหาร และเขียนเครื่องปรุง วิธีการทำ 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต - เสนอแนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงาน - มีความขยันหมั่นเพียร

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ
สัปดาห์ที่ 11 การปรุงอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมอุปกรณ์ตามที่วางแผนไว้ - ปฏิบัติตามที่วางแผน - ส่งผลงาน - สรุป 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต - เสนอแนะ - ตรวจสอบผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความรับผิดชอบ - นักเรียนมีวินัย - นักเรียนมีน้ำใจ
สัปดาห์ที่ 12 ประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนนำผลงานที่ได้นำมาจัดนิทรรศการ 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต - เสนอแนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีวินัย และมีความรับผิดชอบ

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา สปช.
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา สปข. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ	ลายมือชื่อ
สัปดาห์ที่ 1-2 สัปดาห์รองค์ “ต้นไม้แสนรัก” “เมื่องสีเทา ป่า เขาสีเขียว”	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อต้นไม้ - นักเรียนเพาะต้นกล้าไม้ประดับ - ค้นคว้าบทอ่านเสริมบทเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำ - อธิบาย - สนทนา 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเข้าใจสภาพสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่รอบๆ - ตัวนักเรียนมีเหตุผล นักเรียนสนใจต้นไม้ 	
สัปดาห์ที่ 3-4 พืชผู้ผลิต “การ ทำมาหากิน”	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ สังเคราะห์แสงของพืช 	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำ - สาธิต - เปรียบเทียบ 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล 	
สัปดาห์ที่ 5-6 พัฒนาสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - ชมการสาธิตตกแต่งอาคารสถานที่ - ทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ - รักถิ่นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> - สาธิต - ดูแล ให้คำแนะนำ 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจสภาพปัญหาต่างๆ ในสังคม/ ชุมชน/เมือง 	
สัปดาห์ที่ 9-10 สิ่งจำเป็น สำหรับพืช	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์โครงสร้างของพืช - ระบุส่วนต่างๆ ในพืช - การพึ่งพาอาศัยกันของพืช 	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบาย - บรรยาย 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความรัก สามัคคี - มีน้ำใจ 	
สัปดาห์ที่ 11-12 ประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> - ทำแบบทดสอบ - จัดนิทรรศการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบกำกับดูแล 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนเกิดความรักรับผิดชอบ 	

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา ศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา ศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ	ลายมือชื่อ
สัปดาห์ที่ 1-2 สัปดาห์รองค์ “ต้นไม้แสนรัก”	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อต้นไม้ - นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน - อธิบายถึงผลงานที่ตนเองทำขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำ - อธิบาย - สนทนา 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีจิตใจอ่อนโยน เยือกเย็น ภูมิใจในตนเองและรักต้นไม้ 	
สัปดาห์ที่ 3-4 มีองค์ประกอบครบถ้วน	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจถึงศิลปะ - รู้จักวิเคราะห์ - มีความคิดสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบาย กำกับดูแล กระตุ้นให้เกิดความรู้ความเข้าใจศิลปะ 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดสติปัญญา เข้าถึงศิลปะด้านต่าง ๆ 	
สัปดาห์ที่ 5-6 พัฒนาการด้านศิลปะ	<ul style="list-style-type: none"> - ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ อย่างถูกต้อง - แสดงความสามารถทางด้านศิลปะ 	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำ - การปั้น แกะสลักและวาด 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความคิดสร้างสรรค์ - ภูมิใจต่อผลงานของตนเอง 	
สัปดาห์ที่ 7-8 ทำงานอย่างมีศิลป์	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ - มีระเบียบวินัย รักษาความสะอาด 	<ul style="list-style-type: none"> - กำกับ แนะนำ - ตรวจสอบผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีคุณธรรม - จริยธรรม - มั่นใจใฝ่รู้ 	
สัปดาห์ที่ 9-10	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความรู้สึกรักต่อชิ้นงาน - อธิบายประโยชน์และคุณค่า 	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำ - บรรยาย 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ด้านศิลปะแขนงต่างๆ 	
สัปดาห์ที่ 11-12 ประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความรู้สึกรักในรูปแบบต่างๆ - ทดสอบภาคทฤษฎี <p>รวบรวมผลงานจัดนิทรรศการ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบ กำกับดูแล - ให้ข้อเสนอแนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดความรู้ความเข้าใจด้านศิลปะ - ผ่านจุดประสงค์ <p>นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบ รักการทำงาน</p>	

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชา ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนกำหนดการเรียนรู้วิชา ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ	ลายมือชื่อ
สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์หรือองค์ “ต้นไม้แสนรัก” ทักษะการพูด Speaking Skill	- นักเรียนชั้น ป. 5 สนทนาและเล่าเรื่องเกี่ยวกับต้นไม้แสนรัก และหน้าเสาธงเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ	- กระตุ้นให้สนใจ รักต้นไม้ - ตระหนักนักเรียนในเรื่องต้นไม้ รักและห่วง แห่มต้นไม้	- นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อต้นไม้ - นักเรียนสนใจต้นไม้และรักต้นไม้	
สัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ต้นไม้ แสนรัก My favorite Tree	- นักเรียนวางแผนร่วมกันคิด ลงมือปฏิบัติปลูกไม้ประดับคนละ 1 ต้น - รายงานผลบันทึกต่อครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชา	- สอบถามความสนใจของนักเรียน - ชี้แจงอธิบายขั้นตอนการปลูกไม้ประดับ	- นักเรียนสนใจการปลูกพืชนักเรียน - นักเรียนมีความรักในการทำงาน	
สัปดาห์ที่ 3 การปลูกพืช ตามฤดูกาล	- นักเรียนร่วมกันคิดคำขวัญเกี่ยวกับต้นไม้ในหัวข้อ “ต้นไม้แสนรัก” - ในภาษาอังกฤษในหัวข้อ My favorite tree - ร่วมกันเลือกคำขวัญและเขียนคำขวัญ	- สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องต้นไม้ ผลดี ผลเสีย โทษ ประโยชน์ยกตัวอย่างคำขวัญ คติพจน์เกี่ยวกับต้นไม้ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เช่น Save tree save life	- นักเรียนสนใจในการอนุรักษ์ต้นไม้ - นักเรียนมีความรักในการทำงาน	
สัปดาห์ที่ 4	- นำผลงานที่ปฏิบัติมาเสนอหน้าชั้นเรียน	- กระตุ้นนักเรียน - ส่งเสริมการนำเสนอ - ตรวจสอบผลงาน ให้ข้อเสนอแนะ	- นักเรียนสนใจในการอนุรักษ์ต้นไม้ - นักเรียนมีความรักในการทำงาน	

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ	ลายมือชื่อ
สัปดาห์ที่ 5 ทักษะการเขียน การดูแลรักษา การอนุรักษ์ต้น ไม้ Tree and Sign Protection	<ul style="list-style-type: none"> - ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการสนับสนุนอุปกรณ์การจัดทำป้ายคำขวัญ - นักเรียนลงมือเขียนตกแต่งป้ายคำขวัญของตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูทำหนังสือขอความร่วมมือจากชุมชนครูคอยแนะนำ และสังเกตการทำงานแนะแก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความขยันพากเพียร - นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงาน - นักเรียนมีน้ำใจ นักเรียนมีความชื่นชมในผลงานของตนเอง 	
สัปดาห์ที่ 6	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนนำเสนอความหมายของคำขวัญ - นำผลงานไปติดตามต้นไม้มือในบริเวณโรงเรียนบ้านไผ่สถาน 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความขยันพากเพียร - นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงาน - นักเรียนมีน้ำใจ นักเรียนมีความชื่นชมในผลงานของตนเอง 	
สัปดาห์ที่ 7 ทักษะการอ่าน Reading Skills	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนชั้น ป. 5 อ่านคำศัพท์ คำคล้องจองบทความสั้น ๆ เกี่ยวกับต้นไม้เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ - นักเรียนเขียนข้อตอนเองทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยติดแปลงผักของตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้การสนับสนุนแหล่งความรู้แก่นักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความขยันพากเพียร - นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงาน นักเรียนมีน้ำใจ นักเรียนมีความชื่นชมในผลงานของตนเอง 	
สัปดาห์ที่ 8 ทักษะการอ่าน reading Comprehension	<ul style="list-style-type: none"> - อ่านบทความเกี่ยวกับต้นไม้ แล้วตอบคำถามเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ 	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมแบบประเมิน - ตรวจสอบผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความขยันพากเพียรในการทำงาน - นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงาน 	

วันเดือนปี	บทบาทนักเรียน	บทบาทครู	ผลที่ได้รับ	ลายมือชื่อ
สัปดาห์ที่ 9 ทักษะการเขียน Writing Skill	<ul style="list-style-type: none"> - เขียนเรียงความเกี่ยวกับต้นไม้ โดยนักเรียนกำหนดหัวข้อเอง - Writing Essay about trees - นักเรียนนำผลงานที่ตนประดิษฐ์มาเสนอตามชั้นตอน และเสนอผลงานที่ทำการงาน อุปสรรคและวิธีแก้ไข ประโยชน์ให้สอย ต้นทุนการผลิต เปรียบเทียบกับผลงานผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมีความรักที่จะเขียนเรียงความ - กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมีความรักที่จะเขียนเรียงความ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร มีน้ำใจ มีส่วนร่วมการทำงานโดยความตั้งใจ 	
สัปดาห์ที่ 10	<ul style="list-style-type: none"> - เขียนบรรยายภาพเกี่ยวกับต้นไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมสื่ออุปกรณ์ในการเขียนบรรยายภาพ - กำหนดเกณฑ์ในการเขียน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความประทับใจ อารมณ์ดี - นักเรียนมีความรับผิดชอบ 	
สัปดาห์ที่ 11	<ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมผลงานของนักเรียน จัดทำแฟ้มสะสมงาน - จัดนิทรรศการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูคอยแนะนำ - สังเกตการทำงาน การใช้เครื่องมือ สังเกตปฏิบัติงาน - ตรวจผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความรับผิดชอบ - นักเรียนมีวินัย - นักเรียนมีความซื่อสัตย์ 	
สัปดาห์ที่ 12 ประเมินผล วัดผล	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนร่วมกันสรุปผลการทำงานที่ผ่านมา 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป สังเกต เสนอแนะ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความรับผิดชอบ - นักเรียนมีวินัย - นักเรียนมีความซื่อสัตย์ 	

แผนกำหนดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5